

Leonardo da Vinci

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Konkurss mobilitātes projektiem
- No *Leonardo da Vinci II* uz *Erasmus 2*
- Palīdzēt var *Europass Mobility*
- Darbu sāk pieci pilotprojekti
- Projekta tapšanas soļi

PIAA PROGRAMMAS *Leonardo da Vinci* DAĻAS ZIŅAS NR. 12VOCATIONAL EDUCATION DEVELOPMENT AGENCY *Leonardo da Vinci* NEWS BULLETIN No. 12

AKTUALITĀTE

Izsludina jaunu konkursu mobilitātes projektiem

PIAA ir izsludinājusi atklātu konkursu Eiropas Savienības profesionālās izglītības programmas *Leonardo da Vinci* mobilitātes jeb prakses un pieredzes apmaiņas projektiem 2006. gadā.

Biznesa augstskolas "Turība" pārstāvji Maija Rozīte (no kreisās) un Ilmārs Viksne saņem parakstīto līgumu pilotprojekta uzsākšanai

Mobilitātes projektu ietvaros profesionālo izglītības iestāžu audzēkņiem un pasniedzējiem, profesionālo studiju programmu studentiem, uzņēmumu jauniešiem darbiniekiem un personāldaļu speciālistiem ir iespēja piedalīties prakses un pieredzes apmaiņas braucienos uz citu Eiropas valstu profesionālās izglītības iestādēm un uzņēmumiem.

Projektu pieteikumu termiņš ir 2006. gada 10. februāris, un tos var iesniegt juridiskas personas. Pieredzes apmaiņas un prakses sākumu var plānot, sākot no 2006. gada 1. jūnija.

Lai piedalītos programmā, nepieciešams līdzfinansējums un ārzemju sadarbības partneris vismaz vienā *Leonardo da Vinci* programmas da-

ļīvalstī. Pašlaik programmā ir 25 Eiropas Savienības valstis, kā arī Islande, Norvēģija, Lihtenšteina, Bulgārija, Rumānija un Turcija.

Leonardo da Vinci programmas mobilitātes projektu stratēģiskais mērķis 2006. gadam ir Eiropas darba tirgus attīstība, kā arī izglītības un apmācības sistēmas pārveide, modernizācija un pielāgošana.

Profesionālās izglītības reformu programmu padome kā nacionālās prioritātes mobilitātes projektiem ir noteikusi profesionālo orientāciju, kvalifikācijas caurskatāmību un atzišanu, profesionālās izglītības kvalitātes nodrošinājuma sistēmas izveidi, kā arī uzņēmumu pielāgošanu Eiropas Savienības vides, higiēnas un citu standartu prasībām.

Kopš 2000. gada *Leonardo da Vinci* programmā apstiprināti 414 prakses un pieredzes apmaiņas projekti par 3,7 miljoniem eiro. Tajos piedalījušies vairāk nekā 2500 dalībnieku. Šogad apstiprināti 92 mobilitātes projekti un pieci pilotprojekti.

Projektu pieteikumus jāiesniedz uz 2006. gada mobilitātes projektu pieteikumu veidlapām. Taču tās PIAA mājas lapā www.piaa.gov.lv/leonardo būs pieejamas tikai pēc to apstiprināšanas Eiropas Komisijā. Pieteikumi (1 oriģināls un 2 kopijas) jāiesniedz PIAA *Leonardo da Vinci* programmas daļā Valņu ielā 1, Rīgā.

ĪSUMĀ

Aktīvi izmanto Rap4Leo

Kopš jaunās *Leonardo da Vinci* projektu atskaišu sagatavošanas programmas *Rap4Leo Web Tool* ieviešanas to aktīvi izmanto jau 39 projektu iesniedzēji un 70 piešķiruma saņēmēji.

Jaunā programma ieviesta šī gada jūnijā, un tās izmantošana projekta finanšu un statistikas atskaišu gatavošanā ir obligāta prasība 2005. un 2006. gada mobilitātes projektu iesniedzējiem, kā arī finansējuma saņēmējiem.

Rap4Leo ne tikai atvieglo projekta vadīšanu, tā izmantojama arī kā datu bāze, kurā atrodama piešķiruma saņēmēju un partnerorganizāciju kontaktinformācija. Programma pieejama interneta adresē <http://lv.rap4leo.org>, un līdztekus tai ir arī lietošanas rokasgrāmata, kurā soli pa solim izskaidrota ziņojumu sagatavošana, kā arī programmas iespējas.

Sīkāku informāciju par *Rap4Leo* interneta programmu var saņemt, rakstot uz e-pastu: liene.malina@piaa.gov.lv.

Vērtēšanai 15 pilotprojekti

14. oktobrī notika programmas *Leonardo da Vinci* padomes sēde. Tajā padomes locekļiem *Leonardo da Vinci* daļa vērtēšanai izsniedza 2006. gada „B” procedūras (pilotprojekti, valodu projekti un starptautiskie informācijas apmaiņas tīkli) 1. kārtas projektu pieteikumus. Kopumā pirmajā kārtā iesniegti 15 pilotprojekti.

Padomes locekļiem bija iespēja iepazīties arī ar divu 2002. gadā aizsāktu un šajā gadā pabeigto projektu prezentācijām. Lauku tūrisma asociācija „Lauku ceļotājs” atskaitījās par projektu „*A new approach to training for quality in European rural tourism*”, savukārt Ērgļu arodvidusskola prezentēja projektu „*Design and Implementation of Skilled Pan Arborist Programme*”.

Izglītība un Kultūra

Leonardo da Vinci

No Leonardo da Vinci II uz Erasmus 2

Šī gada 24. – 25. jūnijā Portugāles galvaspilsētā Lisabonā notika jaunās integrētās programmas Erasmus 2 simpozijš. Tajā spriests par Leonardo da Vinci II programmas mobilitātes projektu iespējamo iekļaušanu Erasmus 2 programmā.

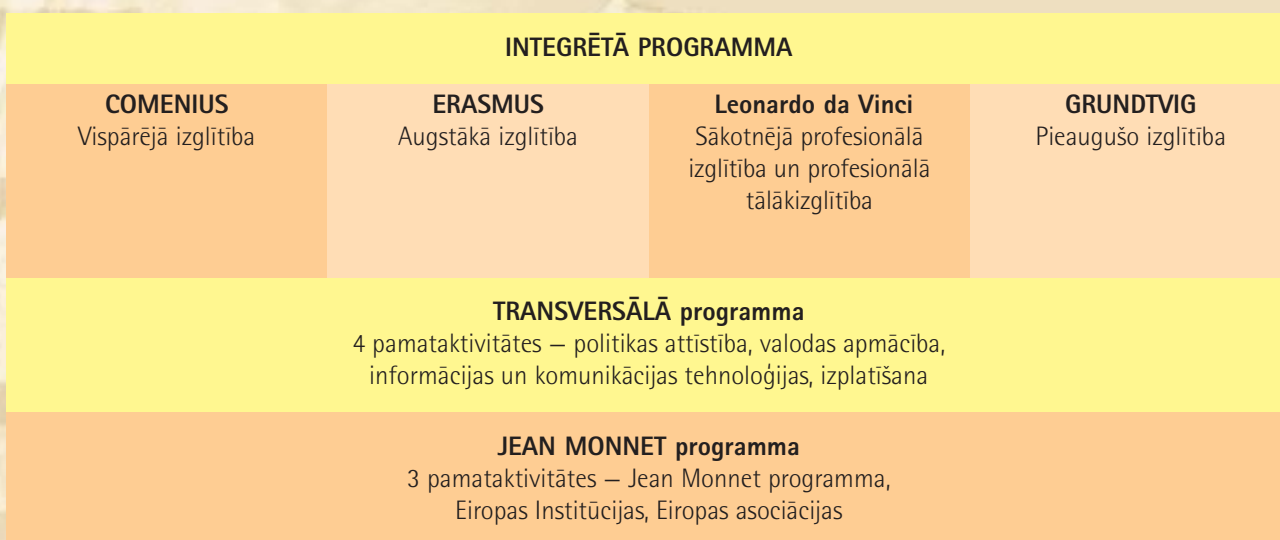
„Eiropas Komisija integrēto programmu plāno īstenot laikā no 2007. līdz 2013. gadam. Tā ietvertu Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Gruntvig

žēšanās un pasniedzēju apmaiņas projekti, kurus īsteno augstskolas, varētu veidot īpašu Erasmus/Uzņēmums programmas daļu, kas atšķirtos no esošās Erasmus mobilitātes programmas.

Viens no priekšlikumiem ir izveidot divas Erasmus mobilitātes apakšprogrammas: Erasmus/Uzņēmums un Erasmus/Universitāte, katrai no tām piešķirot atšķirīgus mobilitātes mērķus un izveidojot atšķirīgas administratīvās struktūras, kas mobilitāti realizē.

arī par administratīvajiem un finanšu nosacījumiem. Izteikti aktīva diskusija norisinājās, analizējot labuma guvēju statusu un viņu atbildību prasībām. Pašlaik prasībām atbilst tādi labuma guvēji kā augstskolu studenti un nesenie absolventi (absolvējuši ne vairāk kā pirms 2 gadiem, ir vai nu bakalaura vai maģistra studiju programmu absolventi). Taču turpmāk būtu jāiekļauj arī studenti, kas studē doktorantūrā. Pieredzes apmaiņas projektos būtu vēlams ietvert gan akadēmisko personālu, gan admi-

Integrētās programmas struktūra

un Jean Monnet programmu elementus. Jaunās programmas uzdevums ir radīt mijiedarbi, sadarbību un mobilitāti starp izglītības un apmācības sistēmām Eiropas Savienībā (ES), kā arī nodrošināt labvēlīgus apstākļus ES valstīs iegūtas izglītības atzīšanai pasaulē. Paredzēts uzlabot universitāšu un uzņēmumu sadarbību, lai veicinātu studiju programmu pielāgošanu reālajam darba tirgus vajadzībām, tādējādi būtiski sekmējot augstskolu absolventu konkurētspēju darba tirgū,” ziņu izdevumu par simpozija aktualitātēm informē Banku augstskolas Starptautisko sakaru un projektu daļas vadītāja, Erasmus 2 konsultatīvās darba grupas locekle Sandra Kraže.

Būtiskas izmaiņas varētu skart studentu un pasniedzēju mobilitātes nodrošināšanu, īpaši mūžizglītības attīstības kontekstā. Jaunā programma paredz vienkāršot pašreizējās Leonardo da Vinci programmas mobilitātes projektu procedūru, lai tā kļūtu elastīgāka, pievilcīgāka un izprotamāka. Turpmāk sta-

Vairākas valstis, tostarp Vācija, Nīderlande un Polija, ir izstrādājušas konkrētus priekšlikumus, lai, ieviešot integrēto programmu, saglabātu labāko pieredzi, kas gūta Leonardo da Vinci II programmā. Priekšlikumu izstrādātāji uzsver, ka no Erasmus programmas vajadzētu pārņemt vienotas grantu summas piešķiršanu, nesadalot to sīkāk ceļā, uzturēšanās un apdrošināšanas izmaksās, kā arī saglabāt vidējo grantu summu ne mazāku par 500 eiro. Lai būtiski uzlabotu projektu pārraudzību un mobilitātes nodrošināšanu, būtu vēlams noteikt administratīvās izmaksas 200 eiro vienam piešķiruma saņēmējam, izmantojot Erasmus programmas atskaišu principu. Papildus tam ļoti būtiski būtu paplašināt uzņēmumu, augstskolu un reģionālos sadarbības tīklus.

Simpozija laikā dalībnieki diskutēja par pieciem galvenajiem jautājumiem: kvalitātes nodrošināšanu, programmas saturu, stažēšanās pieejamību un nodrošināšanu, labuma guvēju statusu, kā

nistrācijas pārstāvjus, kas ir atbildīgi par projektu vadību un finansēm.

Diskusiju rezultātā dalībnieki izvirzīja priekšlikums par stažēšanās periodu (3 – 12 mēneši) un pasniedzēju apmaiņas projektiem (1 – 8 nedēļas). Viņuprāt, turpmāk nevajadzētu būt studiju disciplīnu ierobežojumiem, taču būtiski ir saglabāt programmas decentralizācijas principu. Programmas finanšu nosacījumu analizē un izstrādē galvenokārt vajadzētu izmantot Erasmus programmās gūto pieredzi.

Noslēgumā simpozija dalībnieki aicināja integrētajā programmā nodrošināt kvalitāti, izmantojot tādus instrumentus kā diploma pielikumus, Europass (vienots Eiropas sertifikāts), valodas portfeli u.c., ar kuriem ir jānodrošina programmas caurskatāmība, saprotamība un salīdzināmība. Dalībnieki uzsvēra, ka programmai jādod jauns impulss mūžizglītības jomā, kļūstot par pilntiesīgu augstākās izglītības un kvalifikāciju sistēmas sastāvdaļu.

Leonardo da Vinci pilotprojekts – no ieceres līdz rezultātam

Pirmie projekta tapšanas soļi

Kvalitatīva pilotprojekta sagatavošanai ir nepieciešami 5–6 mēneši. Tas nozīmē, ka Latvijas un EK eksperti noteikti neatbalstīs projektu, ko gatavosiet pāris nedēļu laikā pirms iesniegšanas PI-AA *Leonardo da Vinci* daļai.

Vispirms rodas ideja. Tad jums ir jānoformulē sagaidāmie rezultāti, bet pēc tam jānosaka uzdevumi, kas jāveic, lai iegūtu rezultātus. Nepieciešams atkārtoti izstudēt visus *Leonardo da Vinci* programmas reglamentējošos materiālus, instrukcijas, finanšu un administrēšanas rokasgrāmatas, Kopenhāģenas, Lisabonas un Māstrihtas deklarācijas, lai saprastu, vai ideja, uzdevumi un rezultāti atbilst programmas nosacījumiem.

Nākamais solis ir rūpīgi pārdomāt, kuri varētu būt "pareizie" partneri projekta uzdevumu veikšanai un kādu atalgojumu katrs partneris vēlēšies saņemt par uzticēto uzdevumu godprātīgu izpildi.

Visbeidzot ir jāsaprot, kā izvērtēsiet un izplatīsiet sava projekta rezultātus, lai jau rezervētu tam noteiktu naudas summu. Lai arī pirmās kārtas pieteikumiem *Leonardo da Vinci* rekomendē izstrādāt tikai aptuvenu budžeta sadalījumu, tomēr ne partneri, ne projektu vērtētāji nesapratīs, ja otrajā kārtā, precizējot budžeta sadalījumu, sāksiet būtiski pārdalīt agrāk piedāvātās aptuvenās naudas summas.

I secinājums: Iesniedzot pirmās kārtas pieteikumu, melnrakstā jābūt gatavam jau otrās kārtas pilnvērtīgam projekta aprakstam.

Par partneriem

Partneru prasmēm un iespējām ir jāatbilst viņiem uzticētajiem uzdevumiem. Tomēr, respektējot EK prasības pēc rezultātu nodarīguma arī citām Eiropas valstīm, nepietiks iesaistīt projekta īstenošanā kolēģus no Pērnavas un/vai Klaipeņas. Pretējā gadījumā nāksies pārliecināt vērtētājus par projekta "unikālo, Baltijas reģionālo" nozīmīgumu. Taču EK

Prof. Egils Ginters ir asociētais profesors informācijas tehnoloģijās Vidzemes Augstskolā un Rīgas Tehniskajā universitātē un izpilddirektors Sistēmu Servisa Centrā "Latvian Intelligent Systems, Ltd.". Piedalījies vairākos EK programmu projektu vadībā un ir vairāk nekā 60 publikāciju autors.

Jums var lieti noderēt Egila Gintera pārdomas un secinājumi, kas radušies, jau desmit gadus piedaloties dažādās Eiropas Savienības (ES) finansētās zinātniskas pētniecības un izglītības programmās.

eksperts no kādas Eiropas dienvidaustrumu salu arhipelāga valsts, visticamāk, jūsu paskaidrojumā daudz neiedziļināsies. Tāpēc vēlams, lai, pirmkārt, projektā būtu sadarbība no visām četrām Eiropas debesspusēm. Otrkārt, vēlams ievērot prasību pēc zinātnes–izglītības–ražošanas ciešas sadarbības. Un, treškārt, neaizmirst sociālo partneri, piemēram, nozares profesionālo asociāciju, kas varētu autoritatīvi paskaidrot, ka projekta rezultāti ir gana labi, pareizi un nozarei ļoti aktuāli. Vēlos ieteikt nekad neiesaistīt projektā nepazīstamus partnerus, ja vien viņiem netiek uzticētas tikai statistu lomas. Ja tomēr to darāt, tad esiet vienmēr gatavs nepieciešamības gadījumā visu paveikt viņu vietā!

Ir divu veidu "sliktie" partneri. Vispirms tie ir "profesionālie projektu dalībnieki", kuriem nav citas nodarbes, kā tikai piedalīties Eiropas finansētos projektos. Parasti, padzirdējuši par kādu projektu, viņi paši piesakās par jebkura projekta dalībniekiem. Varat būt mierīgi, viņu ieguldījums projekta rezultātos būs tuvu nullei, tomēr vismaz "papīri" būs kārtībā. Ļaunāks variants var būt "ambiciozs iesācējs". Viņš demonstrēs vētrainu darbību, bet arī viņa rezultāti būs tuvu nullei, turklāt projekta dokumentos (it sevišķi finanšu) nebūs nekādas kārtības. Būtu vēlams atcerēties, ka neatkarīgi no projekta iesniedzējam iepļānotā naudas daudzuma, tieši viņš pilnībā atbild par visa projekta budžeta patēriņa pamatotību un finanšu uzskaites noteikumu ievērošanu ne tikai savā uzņēmumā, bet arī partneru organizācijās.

Leonardo da Vinci ir paredzējis funkciju sadalīšanas iespējas starp projekta iesniedzēju un koordinatoru, taču labāk šīs funkcijas uzņemties pašam projekta iesniedzējam.

II secinājums: Pazīstami un pieredzējuši partneri – sekmīgi projekta rezultāti. Nepārbaudīti projekta partneri – iespējamā nepatīkšanās.

Sameklējiet potenciālus partnerus un tad veidojiet projektu, nevis otrādi!

Par budžetu un grāmatvedību

Budžetam ir jābūt sabalansētam. Nedrīkst būt tā, ka viena valsts vai projekta iesniedzējs pārņem vairāk par pusi no visiem projekta līdzekļiem. Pašlaik ir noteikts, ka ikviens projekta līdzstrādnieks drīkst saņemt atalgojumu pēc tādām likmēm, kā strādājot savā organizācijā mītnes valstī. Diemžēl nav saprotams, kā, īstenojot kopīgu projektu, var būt atšķirīga samaksa par līdzvērtīgiem pienākumiem vai darba daļu? Kāpēc EK nemaksā savam ierēdnim ar Itālijas pilsonību, kas strādā Latvijā, tādu pašu algu, kādu saņem viņa amata brālis Latvijas valsts iestādēs? Tāpēc neplānojiot lielu algu fondu – mazāk izjutīsiet sociālo pazemojumu! Labāk iepļānojiot sev lielākas ceļojumu izmaksas, te, par laimi, nekas diskriminējošs vēl nav izdomāts. Tikai neizmirstiet, ka darba apjomam ir jābūt izlīdzinātam starp projekta partneriem.

Plānojot informācijas tehnoloģijas izmaksas, der iegaumēt, ka EK atlīdzina tikai amortizācijas izdevumus, kas gada laikā nepārsniedz trešo daļu no pirkuma vērtības bez pievienotās vērtības nodokļa. Tāpēc labāk neko nepirkt!

Katrs *Leonardo da Vinci* projekts sākas ar budžetu un beidzas ar auditu. Ikvienai Latvijas Republikas iestādei un/vai uzņēmumam ir jāveido grāmatvedības uzskaites atbilstoši LR likumdošanai un normatīvajiem aktiem. Esiet uzmanīgi, jo atsevišķi (būtiski) noteikumi *Leonardo da Vinci* projektu regulās (naudas līdzekļu konvertācijas kurss, komandējumu izmaksas u.c.) ir pretrunā ar nacionālo likumdošanu.

III secinājums: Strādāt atbilstoši tikai un vienīgi Latvijas likumdošanai un normatīvajiem aktiem, bet EK regulas uzlūkot kā labas prakses rekomendācijas, ņemot vērā uz projektu attiecināmo izdevumu ierobežojumus.

-> 7. lpp.

Darbu sāk pieci jauni pilotprojekti

2005. gada 1. oktobrī darbu uzsāka pieci Leonardo da Vinci „B” procedūras (pilotprojekti, valodu projekti, starptautiskie informācijas apmaiņas tīkli) projekti, kas izturējuši divas vērtēšanas kārtas un saņēmuši apstiprinājumu atbalstam no Eiropas Komisijas.

Projektos aptverts daudzpusīgs tēmu loks, tostarp darba drošības jautājumi, inovatīvas metodes valodu apguvē, profesionālās izglītības sasaiste ar ilgtspējīgu vietējo attīstību, tūrisma sektora veicināšana.

Šajā gadā kopējais *Leonardo da Vinci* programmas piešķirums ir 1 001 110 eiro, respektīvi, vienam projektam vidēji 200 000 eiro. Salīdzinājumā ar 2004. gadu šogad atbalstīto projektu skaits ir sa-

mazinājies, taču vidējais piešķiruma apjoms vienam projektam – palielinājies (2004. gadā vienam projektam piešķīra vidēji 190 000 eiro). Projektu pieteicēji ir augstākās un vidējās mācību iestādes, valsts iestādes, kā arī privāti uzņēmumi. Tā kā *Leonardo da Vinci* programmas 2. kārtā jau tuvojas noslēgumam, tad projektu īstenošana var ilgt maksimums divus gadus.

2005. gadā apstiprinātie projekti

Projekta nosaukums	Ilgums (mēneši)	Projekta īstenotājs	Kopējais budžets (EUR)	<i>Leonardo da Vinci</i> programmas piešķirums (EUR)
The Rural Tourism Project AMBER	24	Biznesa augstskola "Turība"	314 115,50	235 477,50
Safety and Security in tourism- innovations in educational programs and business practice	24	Latvijas Kultūras koledža	257 839,50	193 380,00
Progress in Vocational Training for Rural Development	24	Latvijas Izglītības un zinātnes ministrijas profesionālās izglītības centrs	241 475,95	181 107,00
ALTSOLEM – Applied Language Training for Speakers of Other Languages through E- and M-learning	24	Latviešu valodas apguves valsts aģentūra – LVAVA	342 116,50	256 239,00
The Development of Professional Education Standard, Quality criteria and Training Programme on Safe Work with Asbestos	18	SIA "Darba medicīna"	179 743,50	134 807,50

E–mācība valsts valodas apguvei

Latviešu valodas apguves valsts aģentūra sadarbībā ar partneriem no Latvijas, Lielbritānijas, Itālijas un Bulgārijas ir uzsākusi projekta „E–mācība valsts valodas apguvei” īstenošanu. Projekta koordinācija uzticēta SIA „ICD Rīga”. Stāsta projekta vadītājs Toms Urdze:

Ar šī projekta palīdzību esam iecerējuši izveidot viegli lietojamu, pielāgojamu un ne dārgu programmatūru, kas palīdzēs apgūt attiecīgās valsts valodu darba vidē. Latvijā valsts valodas apguve ir īpaši aktuāla lielā krievvalodīgo iedzīvotāju skaita dēļ. Taču arī citviet Eiropā globalizācijas, imigrācijas un darba tirgus mobilitātes rezultātā aizvien nozīmīgāks kļūst jautājums, kā efektīvāk mācīt valsts valodu.

Pieredze citās valstīs liecina, ka iespējams sasniegt ļoti labus rezultātus, sasaistot tradicionālo mācīšanos audito-

rijā ar jauno tehnoloģiju izmantošanu (tā saucamā *blended learning*), tādējādi padarot mācību procesu interesantāku, sekmējot cilvēku mācīšanos (nevis mācīšanu), pielāgojot mācību saturu dalībnieku vajadzībām un padarot zināšanu apguvi efektīvāku.

Projekta rezultātā plānots izstrādāt programmatūru, ko veidos dažādas aplikācijas (uzdevumi, viktorīnas, projekti darba grupām, testi, sasaiste ar internetu u.c.), ko varēs integrēt valodas apguves apmācībās. Projekta ietvaros centīsies izmantot arī mobilos telefonus, mp3 atskaņotājus, digitālos fotoaparātus un citas mobilās iekārtas (t.s. *mobile learning*).

Gala produkti būs pieejami piecās valodās (latviešu, angļu, vācu, itāļu un bulgāru) un domāti atšķirīgām mērķauditorijām, piemēram, „VP Latvia” darbiniekiem Latvijā, slimnīcas apkalpojošam personālam Anglijā, jauniešiem imigrantiem Vācijā u.c. Mūsu vēlmē ir veidot tādus produktus, ko būtu viegli pielāgot citām vidēm un valodām, piemēram, lauksaimniecības jomai spāņu valodā.

Lai atbalstītu pasniedzējus apmācību plānošanā un programmatūras lietošanā, izstrādāsim pasniedzēju sagatavošanas kursu un izdosim rokasgrāmatu.

Tā kā pašlaik vēl nav izveidota projekta mājas lapa, ar projekta gaitu var iepazīties mājas lapā: www.icdriga.lv.

AMBER – lauku tūrismam

Nepilnīgas zināšanas gan par uzņēmējdarbību, gan tūrismu attur daudzus lauku cilvēkus no idejas par uzņēmējdarbības uzsākšanu tūrisma jomā. Tādēļ Biznesa augstskola „Turība” sadarbībā ar 5 partneriem – lauku tūrisma asociāciju „Lauku ceļotājs” un mācību iestādēm, biznesa konsultāciju un IT firmām, lauku tūrisma pakalpojumu sniedzējiem no Latvijas, Somijas, Spānijas un Nīderlandes projekta „Lauku tūrisma projekts AMBER” ietvaros izstrādās profesionālu mācību programmu topošajiem uzņēmējiem un darbiniekiem lauku tūrisma jomā. Stāsta projekta vadītājs Ilmārs Viksne:

Šodien lauku un ekotūrisms ir viena no alternatīvām lauku uzņēmējdarbības jomām, kuri vairs nespēj konkurēt tradicionālo lauksaimniecības produktu ražošanā. Lauku tūrisma pakalpojumus piedāvā galvenokārt mazie un vidējie uzņēmumi, tādējādi radot jaunas darba vietas un sekmējot reģionālo un vietējo attīstību. Lauku tūrisms ir kļuvis par būtisku ienākuma avotu visā Eiropā.

Projektā paredzēts izveidot trīs mācību moduljus: „IT prasmes lauku tūrismā”, „Viesmīlības pamatprincipi nelielos lauku tūrisma uzņēmumos” un

„Aktivitātes lauku tūrismā – papildu iespējas piesaistīt klientus.”

Pēdējā mācību modulī būs ietverti četri papildu moduļi: „Tūrisma gida pamati”, „Makšķerēšana”, „Pirts lauku tūrismā” un „Ēdināšana”.

Jaunie mācību moduļi sniegs pamatzināšanas, kas nepieciešamas, lai uzsāktu individuālo uzņēmējdarbību (pirmais un otrais modulis) un apmierinātu augošo pieprasījumu pēc jauna veida piedāvājumiem lauku tūrismā (trešais modulis ar apakšmoduļiem).

Visi mācību moduļi būs pieejami gan CD, gan projekta mājas lapā, sagatavosim arī tipogrāfiski iespiestu materiālu.

Katrs projekta partneris pielāgos sagatavotos moduljus savas valsts specifikai – valsts likumdošanai, viesnīcu sertifikācijas standartiem, sociālajai un kultūrvidei, kā arī ģeogrāfijai.

Kā papildinājumu mācību moduļiem projekta laikā plānojam izveidot jauna veida uzziņas avotu internetā, jo projekta rezultātā izstrādāsim interaktīvu mācību materiālu „Kā izveidot un publicēt jūsu mājas lapu internetā”. Tas ļaus lauku uzņēmējam pašam izveidot savu mājas lapu, izmantojot pieejamos paraugus. Piedāvātos paraugus varēs viegli pārveidot atbilstoši konkrētām prasībām un piedāvājamo pakalpojumu specifikai.

Projekts drošam darbam ar azbestu

Projektā „Profesionālās izglītības standarta, apmācību kvalitātes kritēriju un apmācības programmas paketes izveide drošam darbam ar azbestu” SIA „Darba medicīna” plāno izstrādāt jaunu apmācību programmu drošam darbam ar azbestu. Projektu īsteno 10 partneri – gan augstskolas, gan privāti konsultāciju un apmācību uzņēmumi no Latvijas, Lietuvas Igaunijas, Dānijas, Spānijas, Vācijas un Beļģijas. Stāsta projekta vadītājs Ivars Vanadžiņš:

20. gadsimta 60. – 70. gados azbestu izmantoja visā pasaulē. Pēc 15 – 20 gadu aktīvas lietošanas zinātnieki konstatēja, ka tas ir ārkārtīgi bīstams cilvēka veselībai, jo izraisa ļaundabīgus audzējumus. Kopš tā brīža, daudzās Eiropas Savienības (ES) valstīs noteica stingrus ierobežojumus azbesta lietošanai, kā arī drošības prasības azbesta saturošo būvmateriālu demontāžai un nodošanai atkritumos. Nu jau vairāk nekā 15 gadus šīs drošības prasības iekļautas arī ES pieņemtajās direktīvās (83/477/EEK, 91/382/EEC).

Baltijas valstīs un citās bijušajās padomju valstīs šim jautājumam netika pievērsta pienācīga uzmanība. Līdz ar to, iestrādājot ES prasības nacionālajos

normatīvajos aktos, atklājās, ka jaunajām dalībvalstīm, tostarp arī Latvijai, nav pieejama ērti izmantojama mācību programma par drošu un veselībai nekaitīgu azbesta demontēšanu un utilizāciju.

Minētajās ES direktīvās 2003. gadā tika veikti grozījumi, kuros īpaši uzsvērtā apmācības un informācijas nodrošināšanas nepieciešamība. Līdz ar to visās ES dalībvalstīs aktualizējies jautājums par modernas mācību programmas pieejamību.

Projekta pieteikuma gatavošanas laikā konstatējām, ka „vecajās” ES dalībvalstīs ir plašs mācību materiālu kopums, bet šie materiāli ir morāli novecojuši un neatbilstoši mūsdienu izpratnei par mācīšanos, kā arī nesatur visu nepieciešamo un pieejamo informāciju par azbestu.

Tādējādi šī projekta galvenais uzdevums ir sagatavot mūsdienu prasībām atbilstošu mācību programmu, kuru sākotnēji varētu izmantot projekta īstenošanai, bet pēc tam – jebkura ES valsts. Projekta īstenošanas gaitā esam paredzējuši sagatavot visās ES dalībvalstīs izmantojamu profesionālās izglītības standartu, vienotus kvalitātes kritērijus pasniedzēju apmācībai un kvalifikācijai, vienotas prasības ar azbestu strādājošo darbinieku zināšanu pārbaudei, kā arī apmācību programmu, kurā būs ietverts pilns mācību materiālu komplekts dažādu līmeņu apmācībai (uzņēmumu darba aizsardzības speciālistiem, nodarbinātajiem u.c.). Projektā esam plānojuši arī dažādus pasākumus, kuros iepazīstināsim interesentus ar izveidoto mācību programmu un tās izplatības veicināšanu.

Praksē Vācijā

Vasaras pēdējos divos mēnešos 10 nedzirdīgie skolēni no Arodapmācības un rehabilitācijas centra "Alsviķi" un Kuldīgas 78. arodvidusskolas kopā ar savu skolotāju Ritmu Egli bija praksē Šverīnes pilsētā, Vācijā.

Praksi Leonardo da Vinci projekta ietvaros īstenoja Salo Baltic International SIA Rīgā sadarbībā ar Salo Holding AG Vācijā, un tās laikā jaunieši uzlaboja savas profesionālās iemaņas pavāra un galdnieka profesijās.

Divu mēnešu laikā jaunieši apguva noderīgu darba tehniku: pavāri iepazīna jaunus virtuves kombainus, bet galdnieki – jaunas darba metodes kādas vecas Šverīnes pilsoņu mājas restaurācijā. Vācu darba devēji bija ļoti apmierināti ar jauniešu sagatavotību, darba motivāciju un pozitīvo attieksmi.

Prakses laikā latvieši dzīvoja kopā ar dzirdes invalīdiem vāciešiem Salo internātā. Papildu praktiskajām nodarbēm Vāciešu dzirdes invalīdu biedrība rīkoja dažādus izklaides un informatīvos pasākumus: Šverīnes pils un brīvdabas parka apmeklējumu, kā arī izstādi par Latvijas vēsturi vāciešu skatījumā un Latvijas honorārkonsoles Plecingas kundzes referātu.

Projekts veicina ne tikai vāciešu un latviešu sadraudzību, bet arī cilvēku ar īpašām vajadzībām integrāciju darbā. Tikpat svarīga ir arī divu mēnešu ilgās prakses atzišana latviešu apmācības plānā.

Tiekas Grieķijā

Šī gada 2. un 3. oktobrī Grieķijā, Peleponeses pussalā risinājās neformāls pasākums *Leonardo da Vinci programmas Nacionālo aģentūru pārstāvjiem*. Pasākumā piedalījās arī trīs PIAA darbinieki.

Pasākuma laikā Nacionālo aģentūru pārstāvji darba grupās diskutēja par dažādiem aktuāliem jautājumiem: projektu finansēm, administrēšanu, rezultātu ietekmi un iespējamajām nākotnes programmām.

Šāda veida tikšanos rīko vienu reizi gadā, un par tās organizētāju deleģē katreiz citu *Leonardo da Vinci* programmas dalībvalsti.

Tūrisma drošībai

Latvijas Kultūras koledža īsteno projektu "Tūrisma drošība – uzlabojumi tūrisma izglītībā un praksē". Tajā piedalās septiņi partneri no Latvijas, Itālijas, Lielbritānijas, Grieķijas, Turcijas – profesionālās un augstākās izglītības iestādes, profesionālās asociācijas un tūrisma pakalpojumu piedāvātāji. Stāsta projekta vadītāja Gita Senka:

Katru gadu pieaug tūrisma sektora nozīme gan Eiropā, gan visā pasaulē. Vienlaikus arvien lielāka uzmanība tiek veltīta drošības jautājumiem tūrismā. To nosaka ne tikai terorisma draudi, bet arī pieaugoši aktīvās atpūtas un ekstrēmo aktivitāšu popularitāte.

Lai nodrošinātu kvalificētu speciālistu sagatavošanu tūrisma darba tirgum, nepieciešams, lai studentiem un pasniedzējiem šajā nozarē būtu pieejami mūsdienīgi teorētiskie materiāli, zinātniskās un praktiskās atziņas.

Projektā esam paredzējuši veikt tūrisma profesionālās izglītības program-

mu pielāgošanu un jauna mācību līdzekļa izstrādi, kas veicinās tādu tūrisma pakalpojumu piedāvājumu, kas atbilst klientu drošības prasībām. Domāju, ka projekta rezultāti arī stiprinās tūrisma uzņēmumu kapacitāti, jo esam plānojuši izstrādāt dažādus rekomendējošus materiālus.

Projekta rezultātā tiks izstrādāts mācību līdzeklis „Tūrisma maršrutu drošības aspektu izstrādes vadlīnijas” un rekomendācijas tūrisma uzņēmumiem “Drošības aspektu izmantojums tūrisma pakalpojumu menedžmentā un marketingā”. Projekta gala produktu varēs izmantot gan tūrisma izglītības iestādes, gan tūrisma pakalpojumu piedāvātāji.

Lauku attīstībai – ProVoTrain

Projektu „Profesionālās izglītības pilnveide lauku attīstībai (ProVo-Train)” īsteno Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās izglītības centrs (IZM PIC) sadarbībā ar astoņiem partneriem no Vācijas, Dānijas, Latvijas, Francijas, Lietuvas, Nīderlandes, Rumānijas un Lielbritānijas. Stāsta projekta koordinatore Brigita Pauņiņa:

Ar šo projektu vēlamies veicināt profesionālās izglītības atbilstību lauku vajadzībām gan šodienas, gan nākotnes prasību kontekstā.

Kopā ar partneriem no astoņām Eiropas Savienības dalībvalstīm projektā esam plānojuši izstrādāt *Portfolio of Evidence* (profesionālā apliecinājuma mapi), kas būs jauns pieredzes un mācīšanās rezultātu novērtēšanas līdzeklis gan studentiem – praktikantiem, gan strādniekiem, gan strādā 2., 3. un 4. Eiropas Savienības kvalifikācijas līmeņos lauksaimniecības, mežsaimniecības, lauksaimniecības produkcijas pārstrādes un tūrisma jomās.

Papildus tam plānojam izveidot arī metodisko materiālu komplektu pasniedzējiem – multiplikatoriem (*Training of*

Trainers package). Ar tā palīdzību varēs apmācīt pasniedzējus, izglītības inspektorus un vērtētājus par to, kā visefektīvāk mērķgrupā izmantot sagatavoto „Profesionālā apliecinājuma mapi” un izstrādātās metodes.

Projekta iznākumā būs radījuši jaunu mācīšanās rezultātu novērtēšanas līdzekli, kas veicinās profesionālās izglītības attīstību laukos. Plānojam, ka izstrādāto metodi studentu prasmju novērtēšanai varēs izmantot ne tikai lauksaimniecībā, bet arī pārņemt citās nozarēs.

Projekta laikā apkoposim arī vērtīgāko pieredzi no Eiropas lielajām lauksaimniecības zemēm. Tādējādi ceram, ka jaunais novērtēšanas līdzeklis kļūs par Eiropas standartu.

Visiem interesentiem abi produkti būs pieejami CD un izdrukā veidā, kā arī internetā projekta un partneru mājas lapās.

Europass Mobility – apliecinājums kvalifikācijai un zināšanām

Mums kā Eiropas Savienības pilsoņiem ir neierobežotas iespējas izvēlēties mācību vai darba vietu jebkur Eiropā. Taču bez vienotas metodes darba devējiem un mācību iestāžu pārstāvjiem ir grūti izvērtēt un salīdzināt dažādu valstu pretendentu zināšanas un kompetences, kaut arī izglītības līmenis un iegūtie grādi ir ļoti līdzvērtīgi.

Palīdzēt var Europass

„Tagad ikvienam darba meklētājam palīdzēt var Europass. Tas ir vienots dokumentu kopums, kas saistošs Eiropas Savienībā, tās kandidātvalstīs un Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EFTA) valstīs, lai uzlabotu sapratni starp darba devējiem un darba meklētājiem Eiropas darba tirgū”, stāsta Akadēmiskās informācijas centra Europass koordinatore Agnese Sedliņa.

Europass ir ieviests 2005. gadā, un tas apvieno vairākus atsevišķi jau eksistējošus dokumentus, kas apliecina strādājošo profesionālo kvalifikāciju, kompetenci, pieredzi un valodu zināšanas. Divi no tiem – Europass CV un Valodu pase – pēc parauga ir aizpildāmi individuāli. Savukārt pārējos trīs dokumentus, tostarp Europass Mobilitātes dokumentu, izdod kompetentas organizācijas. Europass ir izmantojams brīvprātīgi pēc katra individuāliem ieskatiem.

Kas ir Europass Mobilitāte?

Ikvienam pašreizējos konkurences apstākļos darba tirgū ir ļoti svarīgi uzrādīt

darba devējam ne tikai savu iegūto kvalifikāciju, bet arī pieredzi un individuāli papildus apgūtās prasmes un iemaņas, it īpaši, ja tās iegūtas ārpus savas valsts robežām.

Šajā gadījumā noderīgs ir Europass Mobilitātes dokuments, kas atspoguļo prasmes un iemaņas, ko tā īpašnieks neatkarīgi no vecuma, izglītības līmeņa un ieņemamā amata apguvis noteiktā laika

Europass apvieno:

- CV – Europass CV
- Valodu pase – Europass Language Passport
- Mobilitāte – Europass Mobility
- Diploma pielikums – Europass Diploma Supplement
- Kvalifikāciju apliecinājoša dokumenta pielikums – Europass Certificate Supplement

periodā citā Eiropas valstī. Papildus tam Europass Mobilitātes apliecinājumā sīki izklāstītas arī ārpus noteiktiem darba pienākumiem iegūtās valodu, datorzinību, organizatoriskās, sociālās u.c. prasmes.

Europass Mobilitātes apliecinājums ļauj oficiāli atzīt un ņemt vērā jebkādu izglītības un profesionālo pieredzi, kas iegūta gan darba praksē, gan neformālā vidē. Dokuments ieviests, lai Eiropā veicinātu mobilitāti mācību nolūkos, palielinātu iegūtās pieredzes caurskatāmību un nozīmību, detalizētāk atspoguļojot pieredzē gūtās zināšanas, prasmes un iemaņas, kā arī sekmētu ārvalstīs iegūtas pieredzes atzīšanu.

Dokuments neaplicina kādu konkrētu iegūto kvalifikāciju, bet tikai mobilitātes periodus Eiropā. Europass Mobilitāte apliecinājumu izmanto arī formālās izglītības un Kopienas apmaiņas programmās, kurās lieto kredītpunktu pārneses sistēmu. Europass Mobilitātes apliecinājumu var izmantot vienas vai vairāku mobilitātes ceļā iegūtu pieredžu reģistrēšanai.

Katrs Europass – unikāls

Agnese Sedliņa vērs uzmanību: „Katrs Europass Mobilitātes apliecinājums ir unikāls, jo tam ir sava individuāls numurs, ko uz pieprasījumu piešķir Akadēmiskās Informācijas centrs (AIC). Pieprasījumu Europass Mobilitātes apliecinājuma izsniegšanai AIC iesniedz institūcija (mācību centrs, uzņēmums, skola, augstskola, nevalstiska organizācija utt.), kas organizē mobilitātes pieredzes iegūšanu Eiropas valstīs.”

Tā kā Europass Mobilitāte ietver starptautisku sadarbību starp divām organizācijām – nosūtītājpartneri un uzņēmējpartneri, tad, organizācijas savstarpēji vienojoties par izvēlēta Eiropas mācību procesa saturu, mērķiem un ilgumu, nodrošina konkrētajai personai nepieciešamās valodas apguvi un prakses vai studiju vadītāju, kurš atbalsta, informē, vada un uzrauga attiecīgo personu uzņēmējvalstī.

Visi, kam ir svarīga profesionālā karjera un zināšanu pilnveidošana, ir aicināti piedalīties Eiropas mobilitātes veicināšanā, izmantojot piedāvātās izglītības un prakses iespējas.

PIEREDZES ATZIŅAS

-> 3. lpp.

Par rezultātiem

Formālās prasības ir, lai projektu rezultāti būtu kvantitatīvi novērtējami. Nozīmīgs kritērijs rezultātu kvalitātei ir pieprasījums pēc šiem rezultātiem. Tiesa, par to varēs pārliecināties tikai pēc projekta beigām, kad sāksies projekta rezultātu komercializēšana. Jāsaprot, ka projekta laikā atbilstoši valorizācijas plānam jūs paspēsiet informāciju par projekta rezultātiem galvenokārt tikai izplatīt, bet "istā ražas novākšana" sāksies kādu gadu vai divus pēc projekta beigām. Ir nepieciešams laiks, lai potenciālie lietotāji produktu iepazītu un

izvērtētu. Labs projekts ir tikai tāds, kura rezultātus izmanto vēl vairākus gadus pēc projekta beigām, bet projekta interneta mājas lapa joprojām tiek uzturēta un aktualizēta.

Ir daudz dažādu metožu projekta rezultātu un starprezultātu izplatīšanai, kam jāsākas ar pirmo projekta dienu. Rezultāti var tikt izplatīti ar konferenču-semināru palīdzību, kā arī izmantojot interneta mājas lapas un mērķauditorijas elektroniskā pasta adrešu bankas (šajā gadījumā jābūt uzmanīgiem, lai jūs neapsūdzētu par spam izplatīšanu). Var izmantot partneru organizāciju un iepriekšējo projektu īstenošanas laikā

izveidotos sadarbības tīklus, radniecīgus projektus u.tml.

Aicinājums potenciāliem projektu iesniedzējiem un dalībniekiem nebaidīties no grūtībām un kļūdām, kā arī normatīvo aktu pretrunām. PIAA Leonardo da Vinci daļā strādā profesionāli un atsaucīgi cilvēki. Jūs vienmēr saņemsiet savlaicīgu atbalstu jebkuru ar projektu saistīto problēmu risināšanā.

Jo vairāk būs labu projektu, jo lielāks būs kopējais finansējuma apjoms, un vairāk projektu no Latvijas saņems EK atbalstu.

„Cilvēks veido koku, koks – cilvēku”

2005. gada jūlijā noslēdzās Leonardo da Vinci projekts “Viseiropas koku tehniķa izglītības programmas izstrāde un ieviešana”. Projekta īstenošanā bija iesaistītas profesionālās izglītības iestādes un koku kopēji – praktiķi no Latvijas, Vācijas, Zviedrijas, Dānijas un Lielbritānijas.

Projekts aizsākās 2002. gada decembrī. Tā īstenošanai vēlme bija izstrādāt profesiju standartus un mācību programmu profesionāliem koku kopējiem (arboristiem), kuru pārziņā ir parku un apstādījumu kokaugi.

Iegūtie rezultāti ievērojami pārsniedz sākumā plānoto. Viens no būtiskākajiem rezultātiem ir izstrādātie koku kopēja profesijas standarti – gan Eiropas līmeņa, gan nacionālie (LV, DK, SE). Tostarp ir izstrādāti arī eksaminācijas un sertifikācijas noteikumi, sagatavots eksāmena tests un palīgmateriāli, kā arī prasības pedagogiem Eiropas koku tehniķa sagatavošanā.

Projekta īstenošanai sagatavojuši metodisko un mācību materiālu komplektu pedagogiem, tai skaitā Eiropas arborista rokasgrāmatu.

Ar projekta rezultātiem un secinājumiem varēja iepazīties seminārā “Koks un sabiedrība”, kas risinājās šī gada 28. un 29. aprīlī Ventspilī. Kopumā seminārā pulcējās apmēram 200 interesentu – koku kopēji, zinātnieki, pašvaldību komunālo dienestu pārstāvji, pasniedzēji, studenti.

Pirmajā dienā projekta īstenošanai prezentēja projekta rezultātus, dalībnieki un pieaicinātie eksperti dalījās pieredzē kokaugu kopšanā urbanizētā vidē, analizēja situāciju Latvijā, projekta partneri stāstīja par problēmām un risinājumiem viņu valstīs. Savukārt semināra otrā diena bija veltīta praktiskiem koku kopšanas demonstrējumiem, iepazīstinot dalībniekus ar koku diagnostikas aparatūrām, kāpšanas tehniku un aprīkojumu, kā arī drošu bīstamo koku nozāģēšanu.

Par projekta praktisko nozīmi stāsta projekta vadītājs, Ērgļu arodvidusskolas direktors Andris Spaile, dārznieks Edgars Neilands un VAS Latvijas valsts meži struktūrvienības *Sēklas un stādi* direktors Guntis Grandāns.

Andris Spaile:

Nacionālajā līmenī ar šo projektu ir radītas fundamentālas iestrādnes, lai pievērstu sabiedrības, arboristu un uzņēmumu uzmanību Eiropas un Latvijas praksei koku kopšanas jautājumos. Viens no iepriekš neplānotiem projekta sasniegumiem ir Dendrologu biedrībā izveidotā arboristu nodaļa, kas jau ir uzsākusi apvienot šīs nozares darbiniekus un uzņēmumus, kā arī pārraudzīt valstī procesus koku kopšanas jomā. Ir definētas arborista profesijas speciālistam nepieciešamās zināšanas un

“Arboristu projekts ir devis cerību Latvijas kokiem...”

prasmes. Uzņēmumu un pašvaldību speciālistiem radusies interese par šādu speciālistu sagatavošanu, lai savās teritorijās augošos kokus sakoptu, kā arī izveidotu jaunus stādījumus.

Protams, darāmā vēl ir daudz, jo Latvijā sāksim speciālistu apmācīšanu. Lielas pūles jāvelta sabiedrības un dažādu nozaru uzņēmumu informēšanai un izglītošanai.

Vai kaut kas ir mainījies arī Eiropā? Noteikti! Ir uzsākta starptautiska augstāka kvalifikācijas līmeņa speciālistu „Eiropas koku tehniķis” sertifikācija. Pašlaik tiek izstrādāts jauns *Leonardo da Vinci* programmas projekts, lai varētu ieviest dažādās mācību formas un starptautisku programmu koku tehniķu sagatavošanai Eiropā.

Edgars Neilands:

Gribētos, lai rezultātus sajustu katrs Latvijas iedzīvotājs. Šobrīd ar paveikto

esmu gandarīts, lai gan apstāties nebūtu īstais brīdis, jo galvenais uzdevums, manuprāt, vēl nav sasniegts. Proti, koku apkopšana vēl netiek veikta pietiekami profesionālā līmenī, trūkst speciālistu un iespēju nozarē strādājošajiem gūt zināšanas, lai kļūtu par augsta līmeņa speciālistu.

Projekts man devis iespēju tikties ar Eiropas un pasaules speciālistiem, iepazīt profesionālo nozares literatūru, sastapt Latvijas koku kopšanā iesaistītas personas, piedalīties starptautiskā konferencē Ventspilī, klātienē vērot koku kopšanas paraugdemonstrējumus, izmēģināt koku kopšanas aprīkojumu, un gūt šīs jomas ekspertu pieredzi.

Taču lielākais ieguvums ir iespēja kļūt par sertificētu speciālistu. Līdz šim tas bija iespējams citās Eiropas valstīs, turklāt svešvalodā. Šobrīd jau ir izdarīts ļoti daudz, lai šāda apmācība un sertifikācija varētu notikt arī Latvijā.

Arboristu projekts ir devis cerību Latvijas kokiem un tādiem cilvēkiem kā man, kas vēlas kopt kokus profesionālā līmenī.

Guntis Grandāns:

Iesaistīties projektā rosināja attīstība un pārmaiņas koku kopšanā un koku tehniķa darbā Eiropā. Mums ir iepriekšēja pieredze koku kopšanas darbos, lai iegūtu sēklas un potzarus meža selekcijas un sēklkopības vajadzībām. Aktuāla mums ir koku vainagu veidošana meža sēklu plantācijās.

Ir gan jāpazīst aprīkojums drošam darbam kokā, gan jāprot ar to pareizi apieties. Turklāt jāpārzina koka bioloģija un tas, kā un kādēļ apgriešana vai citas darbības ietekmē koku. Līdz projekta realizācijai šajā nozarē valstī nebija ne kopīga viedokļa, ne mācību programma, ne arī mācību līdzekļi, ne priekšstats par nepieciešamo inventāru. Nebija pieejami arī apmācīti instruktori.

Šobrīd var teikt, ka projekts ir saņēmis savu uzdevumu – ir radīta bāze, lai sāktu reālu kokkopēju/arboristu apmācības sistēmas ieviešanu valstī. Tagad svarīgākais – nepārtraukt uzsākto un apmācīt profesionāļus, kas ikdienā varētu kvalitatīvi nodarboties ar koku kopšanu.